

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 498/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. novembra 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Petra Molnára predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Daniel Blyšťan s. r. o., Užhorodská 21, Košice, v mene ktorej koná advokát JUDr. Daniel Blyšťan, vo veci namietaného porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom generálneho prokurátora Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. XVI/2 Pz 113/19/1000 a jeho prípisom zo 16. decembra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDAKČNÝ ZNAČENIE] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 28. februára 2020 doručená ústavná sťažnosť [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] [REDAKČIA] (ďalej len „sťažovateľ“) vo veci namietaného porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom generálneho prokurátora Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) v konaní vedenom pod sp. zn. XVI/2 Pz 113/19/1000 a jeho prípisom zo 16. decembra 2019.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že uznesením vyšetrovateľa ČVS: PPZ-796/NKA-FP-VY-2017 z 12. marca 2019 bolo proti sťažovateľovi (ako aj proti ďalším fyzickým osobám) vznesené obvinenie za obzvlášť závažný zločin porušovania povinností pri správe cudzieho majetku podľa § 237 ods. 1 a 4 písm. a) zákona č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“) v súbehu so zločinom poškodzovania veriteľa podľa § 239 ods. 2 písm. a) a ods. 5 písm. a) a c) Trestného zákona v spojení s § 138 písm. j) Trestného zákona, ako aj za iné trestné činy vymedzené v uznesení o vznesení obvinenia.

Sťažovateľ 27. septembra 2019 podal námietku zaujatosti proti dozorujúcemu prokurátorovi Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „úrad špeciálnej prokuratúry“) JUDr. Marekovi Sivákovi, o ktorej tento rozhodol uznesením sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. októbra 2019 tak, že sa z vykonávania úkonov trestného konania nevylúčil.

Proti tomuto rozhodnutiu prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry sťažovateľ podal sťažnosť, o ktorej prokurátorka úradu špeciálnej prokuratúry JUDr. Renáta Ontkovičová rozhodla uznesením sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. novembra 2019 tak, že ju podľa § 193 ods. 1 písm. c) zákona č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“) zamietla ako nedôvodnú.

Proti uzneseniu prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. októbra 2019 v spojení s uznesením prokurátorky úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. novembra 2019 podal sťažovateľ generálnemu prokurátorovi návrh na zrušenie týchto právoplatných rozhodnutí vydaných v prípravnom konaní v zmysle § 363 a nasl. Trestného poriadku, ktorý generálny prokurátor (v zastúpení JUDr. Vierou Kováčikovou, prvou námestníčkou generálneho prokurátora) vybavil napadnutým prípisom sp. zn. XVI/2 Pz 113/19/1000 zo 16. decembra 2019, ktorým sťažovateľovi oznámil, že jeho návrhu nevyhovuje.

3. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti v podstatnom uviedol, že v predmetnom návrhu na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku sťažovateľ namietal, že prokurátorka úradu špeciálnej prokuratúry JUDr. Renáta Ontkovičová nemala rozhodovať o predmetnej sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry JUDr. Mareka Siváka sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. októbra 2019, keďže podľa názoru sťažovateľa je aj ona sama osobou vylúčenou z predmetného konania, a to z dôvodu, že „*bezmála 9 rokov viedla a udržovala voči jeho synovi nezákonné trestné stíhanie*“.

Podľa názoru sťažovateľa sa generálny prokurátor náležite nevysporiadal so sťažovateľovou argumentáciou, v dôsledku čoho je napadnutý prípis generálneho prokurátora arbitrárny a nepreskúmateľný, čo predstavuje porušenie základného práva sťažovateľa na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

4. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„I. Základné právo [redacted] na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky v spojení iným zásahom generálneho prokurátora Slovenskej republiky pod č. k. XVI/2 Pz 113/19/1000 zo dňa 16.12.2019 porušené boli.

II. Iný zásah generálneho prokurátora Slovenskej republiky pod č. k. XVI/2 Pz 113/19/1000 zo dňa 16.12.2019 zrušuje a vec vracia generálnemu prokurátorovi na ďalšie konanie a rozhodnutie.

III. [REDAKOVANÉ] priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5000 EUR (slovom: päť tisíc Eur), ktoré je povinná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky vyplatiť sťažovateľovi do 2 mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

IV. [REDAKOVANÉ] sa priznáva náhrada trov konania vo výške 450,28 EUR, ktoré je Generálna prokuratúra Slovenskej republiky povinná zaplatiť na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Daniel Blyšťan s.r.o...“

II.

Relevantná právna úprava

5. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

6. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

7. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

8. Podľa § 42 ods. 2 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrhom na začatie konania je sťažnosť fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ústavy.

9. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

10. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,

b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,

c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,

d) ktorý je neprípustný,

e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,

f) ktorý je podaný oneskorene,

g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľom označená referenčná právna norma

11. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

III.

Posúdenie veci ústavným súdom

12. Sťažovateľovo podanie je možné kvalifikovať ako ústavnú sťažnosť v zmysle čl. 127 ústavy v spojení s § 42 ods. 2 písm. f), § 122 a nasl. zákona o ústavnom súde.

13. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa je namietané porušenie základného práva na inú súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom generálneho prokurátora v konaní vedenom pod sp. zn. XVI/2 Pz 113/19/1000 a jeho prípisom zo 16. decembra 2019.

Podľa názoru sťažovateľa k porušeniu ním označeného práva malo dôjsť tým, že generálny prokurátor napadnutým prípisom sp. zn. XVI/2 Pz 113/19/1000 zo 16. decembra 2019 arbitrárne nevyhovel sťažovateľovmu návrhu podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku na zrušenie právoplatných rozhodnutí vydaných v prípravnom konaní,

a to uznesenia prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. októbra 2019 v spojení s uznesením prokurátorky úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. novembra 2019.

14. Ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa predbežne prerokoval na neverejnom zasadnutí senátu ústavného súdu podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde.

15. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní preskúmal, či ústavná sťažnosť sťažovateľa obsahuje všeobecné náležitosti podania (§ 39 zákona o ústavnom súde), všeobecné náležitosti návrhu na začatie konania (§ 43 zákona o ústavnom súde) a osobitné náležitosti ústavnej sťažnosti (§ 123, § 124 a § 132 ods. 1 a 2 zákona o ústavnom súde) a či nie sú dané dôvody na jej odmietnutie podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

16. V rámci predbežného prerokovania s prihliadnutím na sťažovateľom formulované argumenty ústavný súd dospel k záveru, že ústavnú sťažnosť sťažovateľa je potrebné odmietnuť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde, a to z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

17. Z už citovaného § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. O zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (napr. II. 59/2019).

18. Ústavný súd v súlade so svojou konštantnou judikatúrou predovšetkým zdôrazňuje, že v zásade nie je oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory príslušného orgánu verejnej moci, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred orgánmi verejnej moci bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu príslušný orgán verejnej moci vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (porov. I. ÚS 17/01, II. ÚS 137/08, III. ÚS 328/08, IV. ÚS 11/2010). Ústavný súd teda nie je prieskumným súdom a úlohou ústavného súdu nie je suplovať orgány verejnej moci, ktorým prislúcha interpretácia zákonov v rámci ich právnym poriadkom upravenej pôsobnosti a právomoci. Z ústavného postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať len také rozhodnutia orgánov verejnej moci, prostredníctvom ktorých došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, resp. také, kde k porušeniu základného práva alebo slobody došlo v konaní, ktoré vydaniu samotného rozhodnutia predchádzalo. Skutkové a právne závery príslušného orgánu verejnej moci môžu byť teda predmetom kontroly vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (porov. I. ÚS 12/05, II. ÚS 410/06, III. ÚS 119/03, IV. ÚS 238/07).

19. Ústavný súd taktiež zdôrazňuje, že do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy nepatrí právo účastníka dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov, resp. toho, aby orgány verejnej moci preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorý predkladá účastník konania.

20. Súčasťou judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého právu osoby oprávnenej podať generálnemu prokurátorovi návrh na zrušenie právoplatného rozhodnutia v prípravnom konaní podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku zodpovedá povinnosť generálneho prokurátora sa takýmto návrhom zaoberať a o jeho vybavení

navrhovateľa vyrozumieť, avšak súčasťou tohto práva nie je aj právo, aby generálny prokurátor jej návrhu aj vyhovel v súlade s jej predstavami.

21. Vychádzajúc z týchto základných princípov, ústavný súd posúdil ústavnú sťažnosť sťažovateľa vo vzťahu k namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy napadnutým postupom generálneho prokurátora v konaní vedenom pod sp. zn. XVI/2 Pz 113/19/1000 a jeho prípisom zo 16. decembra 2019.

22. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že generálny prokurátor napadnutým prípisom sp. zn. XVI/2 Pz 113/19/1000 zo 16. decembra 2019 vybavil návrh sťažovateľa na zrušenie právoplatných rozhodnutí v prípravnom konaní podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku tak, že návrhu na zrušenie uznesenia prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. októbra 2019 v spojení s uznesením prokurátorky úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. novembra 2019 nevyhovel.

Generálny prokurátor v napadnutom prípise uviedol, že s cieľom preskúmania zákonnosti napadnutých uznesení bol preskúmaný na vec sa vzťahujúci vyšetrovací spis, ako aj dozorový spis úradu špeciálnej prokuratúry. Následne k otázke zaujatosti orgánov činných v trestnom konaní konštatoval, že pri posudzovaní toho, či je alebo nie je namietaný orgán činný v trestnom konaní, v danom prípade prokurátor, nestranný a nezaujatý, je potrebné skúmať dva aspekty jeho nestrannosti, a to subjektívnu a objektívnu nestrannosť.

Subjektívna nestrannosť sa viaže k jeho osobnému presvedčeniu a jeho vnútornej zaujatosti proti subjektom trestného konania a skúma sa najmä z jeho vonkajších prejavov, z jeho správania a vystupovania počas konania s tým, že existencia subjektívnej nestrannosti sa u neho prezumuje, pokiaľ nie je preukázaný opak. Samotná subjektívna nestrannosť však nepostačuje, orgán činný v trestnom konaní je nestranný až vtedy, ak zároveň spĺňa aj kritérium objektívnej nestrannosti.

Pri posudzovaní objektívnej nestrannosti sa berú do úvahy vonkajšie okolnosti mimo jeho vnútorného presvedčenia, prípadne jeho správania, pri ktorých sa skúma, či poskytuje dostatočné záruky, aby sa vylúčili akékoľvek pochybnosti o jeho nestrannosti a nezaujatosti. Týmito vonkajšími okolnosťami môže byť skutočnosť, že subjekt trestného konania je mu

blízkou osobou v rodinnom alebo obdobnom pomere. Z hľadiska objektívnej nestrannosti je irelevantné, či je alebo nie je vnútorne nestranný, prípadne či sa cíti byť nestranným. Podstatné je, že sa ako nestranný musí objektívne javiť v očiach subjektov trestného konania.

Zákonnými dôvodmi zaujatosti, pre ktoré je orgán činný v trestnom konaní vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania, sú jeho pomer k prejednávanej veci, k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, k obhajcovi, zákonnému zástupcovi a splnomocnencovi alebo jeho pomer k inému orgánu činnému v trestnom konaní, ak možno mať dôvodné pochybnosti o jeho nezaujatosti. O jeho pomer k prejednávanej veci ide vtedy, keď má priamy alebo nepriamy právny záujem na výsledku prejednávanej veci. Priamy právny záujem na výsledku prejednávanej veci má vtedy, ak by mohol byť rozhodnutím vo veci priamo dotknutý na svojich právach, napr. ak je sám stranou v danom konaní. Za nepriamy právny záujem na výsledku prejednávanej veci možno považovať skutočnosť, že získal o veci informácie inak ako predpísaným procesným spôsobom, t. j. inak ako vykonaným dokazovaním a vnímaním všetkého, čo vyšlo v priebehu konania najavo. Ak bol napríklad svedkom udalosti, ktorá je predmetom dokazovania, alebo ak sa oboznámil s listinnými dôkazmi ešte pred tým, ako vôbec začalo samotné konanie.

V prípade pomeru orgánu činného v trestnom konaní k osobám, ktorých sa úkon priamo týka, ide o existenciu jeho právne významného vzťahu k subjektu trestného konania v konaní, v ktorom úkony trestného konania vykonáva. Pôjde najmä o jeho príbuzenský vzťah k niektorému zo subjektov trestného konania, keď je tento subjekt jeho blízkou osobou. Z rozhodovacej činnosti Najvyššieho súdu Slovenskej republiky však vyplývajú aj ďalšie vzťahy medzi ním a subjektom trestného konania, ktoré sú dôvodom na jeho vylúčenie z vykonávania úkonov trestného konania. Ide o preukázanie existencie priateľského alebo nepriateľského vzťahu, vzťahu ekonomickej závislosti alebo majetkového vzťahu.

Podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky je nutné rozlišovať priateľský vzťah k strane, ktorý je dôvodom na vylúčenie, od ostatných medziľudských vzťahov, ktoré spravidla nie sú dôvodom na vylúčenie konajúceho orgánu. Priateľský vzťah Najvyšší súd Slovenskej republiky definoval ako hlboký vzťah založený na dôvere, úprimnosti, družnosti, prívetivosti, vzájomnej pomoci, tolerancii, porozumení, ale aj účasti na

spoločnom duševnom i duchovnom živote a pod. Z už uvedeného vyplýva, že aj keď sa strana (subjekt trestného konania) a konajúci orgán síce osobne poznajú, avšak tento vzťah nedosahuje takú intenzitu, že by bolo možné hovoriť o priateľskom vzťahu, spravidla nepôjde o vzťah, ktorý by tento orgán diskvalifikoval z vykonávania úkonov trestného konania pre jeho zaujatosť. Konajúci orgán totiž nie je osobou fungujúcou len na svojom pracovisku a žijúcou oddelene od ostatného sveta, ale vždy ide o konkrétneho človeka s príbuzenskými a so spoločenskými vzťahmi majúceho určité názory, potreby a záujmy.

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo svojej rozhodovacej činnosti taktiež pravidelne uvádza, že aj nepriateľský vzťah sudcu (*per analogiam* aj orgánu činného v trestnom konaní) proti strane je dôvodom na vylúčenie sudcu, avšak bez toho, aby tento nepriateľský vzťah bližšie definoval. Spravidla však pôjde o negatívny vzťah sudcu k strane, ktorý je značnej intenzity a ktorý je spôsobilý vyvolať pochybnosti o schopnosti sudcu rozhodovať nestranne. V praxi sa vyskytli prípady, keď strana konania s úmyslom dosiahnuť zmenu zákonného sudcu podala na sudcu nedôvodné trestné oznámenie, čo strana neskôr namietala ako dôvod na vylúčenie sudcu, keďže u sudcu by po podaní trestného oznámenia mohli existovať dôvodné pochybnosti o jeho nezaujatosti vo vzťahu k tejto strane. Najvyšší súd Slovenskej republiky k tomuto postupu uviedol, že podanie trestného oznámenia nezakladá automaticky dôvod, pre ktorý by sudca mal byť vylúčený z prejednávania a rozhodnutia veci, avšak každý prípad je potrebné posudzovať individuálne.

Následne vo vzťahu k napadnutému uzneseniu prokurátorky úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. novembra 2019, ktorým táto zamietla sťažnosť proti uzneseniu prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. októbra 2019, generálny prokurátor uviedol, že po dôslednom posúdení skutočností uvedených v návrhu sťažovateľa, ako aj skutočností uvádzaných v pôvodnej sťažnosti nezistil skutočnosti, ktoré by v posudzovanej trestnej veci umožňovali prijatie dostatočne odôvodneného záveru o existencii zaujatosti prokurátora JUDr. Mareka Siváka.

Samotná antipatia k osobe konajúceho prokurátora i v prípade, že by išlo o antipatiu vzájomnú, nenapĺňa charakter nepriateľského vzťahu medzi prokurátorom a obvineným, resp. jeho obhajcom, a už vôbec nie rozmer negatívneho vzťahu takej značnej intenzity, ktorý by prokurátorovi objektívne bránil vykonávať úkony trestného konania nezaujato

a nestrane. Podľa názoru generálneho prokurátora zo spisových podkladov ani zo sťažovateľových podaní nevyplývajú žiadne relevantné skutočnosti, ktoré by odôvodňovali opodstatnené úvahy o zaujatosti, neobjektívnosti a jednostrannom vykonávaní a hodnotení dôkazov zo strany prokurátora v predmetnom trestnom konaní. V sťažnosti prezentované námietky, ktorými sťažovateľ odôvodňoval zaujatosť prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry JUDr. Mareka Siváka (nepodanie ruky obhajcovi; spisové podklady nachádzajúce sa v špeciálnych doskách) boli podľa názoru generálneho prokurátora dostatočne vyargumentované v odôvodnení uznesenia prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. októbra 2019, ako aj v uznesení vedúcej oddelenia hospodárskej kriminality úradu špeciálnej prokuratúry sp. zn. VII/2 Gv 268/17/1000 zo 4. novembra 2019, na ktorých závery generálna prokuratúra v plnom rozsahu odkázala.

Vychádzajúc z už uvedeného, generálny prokurátor konštatoval, že preskúmaním sťažovateľom napadnutých uznesení nezistil porušenie zákona, ktoré by odôvodňovalo ich zrušenie podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku, a preto návrhu sťažovateľa nevyhovel.

23. Ústavný súd vo veci sťažovateľa uvádza, že generálny prokurátor reagoval na návrh sťažovateľa na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku zákonným spôsobom, a teda si riadne plnil svoje povinnosti vyplývajúce z Trestného poriadku. Generálny prokurátor vybavil predmetný návrh sťažovateľa napadnutým prípisom, v ktorom rozsiahlo poukázal na východiská pre posudzovanie otázky zaujatosti orgánov činných v trestnom konaní, vychádzajúc z ktorých dospel k záveru, že nedošlo k porušeniu zákona, ktoré by odôvodňovalo zrušenie rozhodnutí, vo vzťahu ku ktorým sťažovateľ podal predmetný návrh na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

Generálny prokurátor sa v napadnutom prípise zároveň osobitne zaoberal otázkou zaujatosti prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry JUDr. Mareka Siváka, ktorá bola predmetom rozhodovania, ktoré sťažovateľ napadol návrhom na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

24. Ústavný súd považuje za neopodstatnenú námietku sťažovateľa, že v napadnutom prípade sa generálny prokurátor náležite nevysporiadal so sťažovateľom namietanou zaujatosťou prokurátorky úradu špeciálnej prokuratúry JUDr. Renáty Ontkovičovej spočívajúcou podľa názoru sťažovateľa v tom, že „bezmála 9 rokov viedla a udržovala voči jeho synovi nezákonné trestné stíhanie“. Z napadnutého prípisu generálneho prokurátora je totiž evidentné, na základe akých východísk pre posudzovanie otázky zaujatosti orgánov činných v trestnom konaní dospel k záveru, že nedošlo k porušeniu zákona, ktoré by odôvodňovalo zrušenie rozhodnutí, ku ktorým sťažovateľ podal predmetný návrh na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. Z pohľadu ústavného súdu je pritom v tejto súvislosti rozhodujúce, že tieto východiská pre posudzovanie otázky zaujatosti orgánov činných v trestnom konaní, z ktorých generálny prokurátor pri svojom rozhodovaní vychádzal, sú založené na ústavne konformnom výklade relevantných ustanovení Trestného poriadku upravujúcich otázku vylúčenia orgánov činných v trestnom konaní z úkonov trestného konania.

Je pritom pochopiteľné, že pokiaľ ide o otázku zaujatosti dozorujúceho prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry JUDr. Mareka Siváka, generálny prokurátor sa touto otázkou zaoberal podrobnejšie (t. j. nad rámec „len“ poukázania na východiská pre posudzovanie otázky zaujatosti orgánov činných v trestnom konaní), keďže nie otázka zaujatosti prokurátorky úradu špeciálnej prokuratúry JUDr. Renáty Ontkovičovej, ale práve otázka zaujatosti dozorujúceho prokurátora úradu špeciálnej prokuratúry JUDr. Mareka Siváka bola predmetom rozhodnutí, ktorých zrušenia sa sťažovateľ domáhal predmetným návrhom na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku.

25. Skutočnosť, že právne závery generálneho prokurátora sú odlišné od záverov sťažovateľa, nie je dôvodom na spochybňovanie zákonnosti a ústavnosti vybavenia jeho návrhu na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku. Postupom generálneho prokurátora v súlade s Trestným poriadkom nemohlo teda dôjsť k porušeniu práva sťažovateľa domáhať sa ochrany svojich práv podaním návrhu na postup podľa § 363 a nasl. Trestného poriadku a závery vyslovené v napadnutom prípade generálneho prokurátora nie sú arbitrárne, extrémne nelogické ani sa neodchýlili od veci samej a je nutné

považovať ich za výraz autonómneho prokurátorského rozhodovania, do ktorého ústavný súd nie je v konkrétnych okolnostiach tohto prípadu oprávnený zasahovať.

26. Ústavné súdnictvo je vybudované predovšetkým na zásade prieskumu vecí právoplatne skončených. V prebiehajúcom trestnom konaní, resp. v konaní, ktoré bolo iba začaté, možno i prípadné protiústavné procesné pochybenia napraviť v rámci celého konania obvyklým a zákonom predvídateľným spôsobom, a to predovšetkým samotnými všeobecnými súdmi. Ingerenciu ústavného súdu do rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní je preto v prípravnom trestnom konaní potrebné považovať, azda s výnimkou úplne mimoriadnej situácie, za neprípustnú.

Spravidla teda až po právoplatnom skončení trestného konania možno na ústavnom súde namietať také pochybenia verejnej moci, ktoré neboli odstránené v jeho dovtedajšom priebehu a ktoré mohli vo svojich dôsledkoch spôsobiť porušenie práv a slobôd (m. m. III. ÚS 3/02, III. ÚS 18/04, III. ÚS 75/05, IV. ÚS 76/05, IV. ÚS 220/07, II. ÚS 425//2017).

Aplikujúc princíp subsidiarity na trestné konanie, ústavný súd tiež zdôrazňuje, že trestné konanie je od svojho začiatku až do konca procesom, v rámci ktorého sa pri vykonávaní jednotlivých úkonov môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní, ako aj v predmetnej veci konajúcich všeobecných súdov naprávať, resp. korigovať jednotlivé pochybenia, ku ktorým došlo v predchádzajúcich štádiách trestného konania.

Platná právna úprava trestného konania umožňuje sťažovateľovi aj v ďalšom štádiu trestného konania v rámci uplatnenia práva na obhajobu právne účinným spôsobom namietať porušenie svojich základných práv a slobôd, ku ktorým malo podľa jeho názoru dôjsť v predmetnej trestnej veci, a to na hlavnom pojednávaní, prípadne prostredníctvom riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov. Inak povedané, v rámci práva na obhajobu možno uplatniť aj argumentáciu týkajúcu sa zákonnosti a ústavnosti postupu orgánov činných v trestnom konaní v rámci prípravného konania na hlavnom pojednávaní pred prvostupňovým súdom, prípadne využitím opravných prostriedkov (odvolania a dovolania) v trestnom konaní.

27. Sťažovateľom napadnutý postup generálneho prokurátora v konaní vedenom pod sp. zn. XVI/2 Pz 113/19/1000 a jeho prípis zo 16. decembra 2019 nesignalizujú možnosť porušenia základného práva na inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, dôvodnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, resp. ústavný súd dospel k záveru, že medzi sťažovateľom napadnutým postupom a prípisom generálneho prokurátora a obsahom tohto práva neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie reálne mohol dospieť k záveru o jeho porušení, a preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa namietajúcu porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy postupom generálneho prokurátora v konaní vedenom pod sp. zn. XVI/2 Pz 113/19/1000 a jeho prípisom zo 16. decembra 2019 odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

28. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol v súlade s výrokovou časťou tohto rozhodnutia.

29. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť ako celok odmietol, bolo bez právneho významu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uplatnenými v jeho ústavnej sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. novembra 2020

Luboš Szigeti
predseda senátu